

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 13 липня 2018 року

м. Хмельницький

№12/18-рк/к

**Про усунення причин, що сприяють
здійсненню дій, які містять ознаки
порушення законодавства про
захист економічної конкуренції**

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія Відділення), розглянувши матеріали заяви гр. Сьомаша В. І. (вул. Подільська, 9/1, кв. 18, м. Хмельницький, 29000) (вх. №72-01/22-С),

ВСТАНОВИЛА:

03.05.2018 року до територіального відділення надійшла заява від гр. Сьомаша В. І. (вул. Подільська, 9/1, кв. 18, м. Хмельницький, 29000) (вх. №72-01/22-С), щодо дій ПАТ «Хмельницькгаз», які полягають у нав'язуванні проведення експертизи нового лічильника газу при його встановленні.

Послуги з монтажу, технічного обслуговування та ремонту газових приладів і пристроїв, серед інших суб'єктів господарювання та видачі технічних умов надаються публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» (надалі – ПАТ «Хмельницькгаз», Товариство) (Проспект Миру, 41, м. Хмельницький, 29000 код ЄДРПОУ-05395598).

ПАТ «Хмельницькгаз» є новим найменуванням відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства». ПАТ «Хмельницькгаз», що засноване відповідно до рішення Державного комітету України по нафті і газу від 14.03.1994 №124 шляхом перетворення державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» у відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 року.

ПАТ «Хмельницькгаз» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, статуту нова редакція якого затверджена протоколом Чергових загальних зборів акціонерів ВАТ «Хмельницькгаз» за №17 від 06.07.2010 року та зареєстрованого виконавчим комітетом Хмельницької міської ради від 15.07.2010 року №16731050019001087.

Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, фірмовий бланк, інші реквізити та відповідно до вимог статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Юридична адреса: 29019, Україна, м. Хмельницький, проспект Миру, 41, код ЄДРПОУ-05395598.

Відповідно до Правил безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 №285, проектна документація на монтаж додаткових газових плит та побутових лічильників газу,

переустановлення газових плит у межах приміщення, в якому вони встановлені, лабораторних пальників, які не вимагають відведення продуктів згорання в димоходи, може бути представлена ескізом, складеним суб'єктом господарювання, що здійснює обслуговування.

Відповідно до пункту 4.2.8 Правил безпеки систем газопостачання України, затверджених наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 01.10.1997 № 254 (далі – Правила безпеки), технічне обслуговування і ремонт об'єктів і споруд систем газопостачання житлових і громадських будинків повинно здійснюватись спеціалізованими підприємствами газового господарства або газовими службами підприємств - власників цих об'єктів.

Під час виконання робіт зі встановлення або заміни газового обладнання інший підрядник (не ПАТ "Хмельницькгаз") повинен надати замовнику пакет дозволів та ліцензій, договір про надання послуг, калькуляцію послуг та матеріалів, проектну документацію погоджену з Товариством, договір з ПАТ "Хмельницькгаз" про надання послуг технічного нагляду, сертифікати на матеріали, після виконання робіт – акт виконаних робіт, пакет виконавчо-технічної документації.

У будь-якому випадку, згідно з чинним законодавством, підключення об'єктів газопостачання до Єдиної газотранспортної системи України та її обслуговування здійснює виключно ПАТ "Хмельницькгаз" за наявності виконавчо-технічної документації на додаткове встановлення, заміну газового обладнання.

У разі виконання робіт зі встановлення або заміни газового обладнання іншими підрядниками, послуги з виготовлення, надання технічних умов, погодження проектною документації, здійснення технічного нагляду, підключення до Єдиної газотранспортної системи України, які надає виключно Товариство, є платними та здійснюються на підставі укладених договорів, як з іншими підрядниками, так і безпосередньо з замовниками.

Тобто без отримання проектною документації, отримання складеного акту про збереження пломб та відповідного погодження проектною документації Товариством споживач не має право встановити газовий лічильник та ввести його в експлуатацію.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (надалі – Методика), встановлено наступне.

Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є Товариство на ринку з розподілу природного газу для усіх груп споживачів.

Товарні межі ринків – розподілу природного газу.

Споживачами послуг Товариства є фізичні та юридичні особи.

Часові межі ринку – 2017 рік та I півріччя 2018 року.

Територіальні (географічні) межі ринку:

Територіальними межами ринків з розподілу природного газу визначимо межі Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району.

Отже, територіальні (географічні) межі ринку Товариства визначені межами території Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України "Про захист економічної конкуренції" суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Відповідно до викладеного вище, ПАТ "Хмельницькгаз" протягом 2017 та I півріччя 2018 року займало монопольне становище на ринку з розподілу природного газу для усіх груп споживачів в межах Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району, з часткою 100 відсотків та включене до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, якій розміщений на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amc.gov.ua.

Як було встановлено, гр. Сьомаш В. І. 21.03.2017 року звернувся до Товариства із заявою на купівлю за власні кошти побутового лічильника газу виробництва ДП "Новатор" та на його встановлення.

Листом від 07.04.2017 за №01.5-ЛВ- 1583-0417 ПАТ "Хмельницькгаз" повідомив абонента Сьомаш А. Д, що не заперечує стосовно встановлення лічильника ДП "Новатор" придбаного за кошти абонента та одночасно повідомив про необхідність розробки проектної документації.

Після виконання даних умов гр. Сьомаш В. І. знову звернувся до Товариства стосовно встановлення газового лічильника.

У відповідь листом від 11.04.2018 №01.5-ЛВ-2434-0418 ПАТ "Хмельницькгаз" повідомило, що: "ПАТ "Хмельницькгаз" не заперечує стосовно встановлення лічильника "Новатор", придбаного за кошти абонента, після результатів проведення експертизи лічильника газу роторного типу типорозміром G-1,6 PLE-T, виробництва ДП "Новатор" за кошти Товариства. Експертизу даного лічильника газу можна провести у лабораторії ДП "Івано-Франківськстандартметрологія", що знаходиться у м. Івано-Франківськ та у лабораторії ДП "Укрметртестстандарт", що знаходиться у м. Києві. Тому просимо визначити місце проведення експертизи та повідомити ПАТ "Хмельницькгаз" про дане рішення.

У випадку негативного висновку експертизи Ви будете зобов'язані компенсувати витрати ПАТ "Хмельницькгаз" понесені на проведення експертизи.

Згідно Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494 за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у випадку перенесення вузла обліку та/або зміни його типорозміру (номінальної потужності) або зміни місця розташування газових приладів (пристроїв) в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до проектної документації, а у разі її відсутності розробляється нова проектна документація, що забезпечується за рахунок сторони, яка ініціювала реконструкцію чи технічне переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта".

З приводу даної ситуації Товариство повідомило територіальне відділення (лист від 23.05.2018 №007.2-ЛВ-3387-0518) про наступне:

"Споживач Сьомаш В.І. звертався до ПАТ "Хмельницькгаз" щодо встановлення лічильника газу роторного типу, виробництва ДП "Новатор" за рахунок власних коштів.

ПАТ "Хмельницькгаз" надавав роз'яснення щодо застосування лічильників газу. Відповідно до рішення Антимонопольного комітету України зазначені роз'яснення визнано обмеженням прав громадян на вибір лічильників газу для обліку спожитого газу.

Оскільки ПАТ "Хмельницькгаз" не виконує роботи по здійсненню монтажу лічильників обліку споживання газу, а встановлення вузлів обліку відноситься до конкурентного ринку та може виконуватися будь-якими суб'єктами господарювання, які мають відповідний дозвіл на виконання даних робіт, споживач має право звернутись до будь-якої організації, яка має відповідні дозволи на встановлення газових лічильників та безпосередньо з нею вирішувати питання щодо встановлення лічильнику газу правильно розрахованого типорозміру.

Встановлення газових лічильників здійснюється відповідно до Держаних будівельних норм України, у випадку не відповідності монтажу лічильника нормам чинного законодавства, зазначений лічильник прийнятим в експлуатацію не буде.

За результатами перевірки буде прийнято рішення щодо встановлення лічильника газу

У грудні 2016 р. за адресою м. Хмельницький, вул. Подільська, буд. 9/1 було встановлено загальнобудинковий вузол обліку газу, тому нарахування за спожитий газ з даного моменту здійснюється за показаннями будинкового лічильника відповідно до Тимчасового положення про порядок проведення розрахунків за надання населенню послуг з газопостачання в умовах використання загальнобудинкового вузла обліку, затвердженого постановою кабінету Міністрів України від 16.05.2002 р. №620.

Відповідно п. 1 глави 9 розділу 10 Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494 суміжні суб'єкти ринку природного газу, зокрема Оператор ГРМ та споживач, під час введення в експлуатацію або протягом

експлуатації комерційного ВОГ та його складових, у тому числі в разі позаштатної ситуації чи виникнення спірних питань щодо результатів вимірювань об'єму природного газу, мають право здійснювати з дотриманням вимог цього Кодексу перевірку комерційного ВОГ та його складових.

Керівництвом ПАТ "Хмельницькгаз" гр. Сьомашу В.І. запропоновано провести перевірку лічильника газу та його складових за рахунок Оператора ГРМ

За результатами перевірки буде прийнято рішення щодо встановлення лічильника газу у помешканні заявника".

Одночасно ПАТ "Хмельницькгаз" повідомило територіальне відділення що у нього відсутня інформація про перелік суб'єктів господарювання (виробників газових лічильників) при встановленні яких Товариство вимагало/попереджало про необхідність проведення експертизи та про кількість абонентів, яких протягом 2017 та поточного періоду 2018 року було надано таке попередження.

Слід зазначити, що одночасно територіальним відділенням був розглянутий лист гр. у Варфоломєєва Д. Д. з приводу не виконання ПАТ "Хмельницькгаз" рішення адміністративної колегії Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України у справі №02-06/25-16.

Додатком до свого листа гр. Варфоломєєва Д. Д. також надав лист ПАТ "Хмельницькгаз" (від 18.04.2018 №01.5-ЛВ-2617-0418) яким його також було повідомлено про необхідність проведення експертизи лічильника газу роторного типу типорозміром G-1,6 РЛЕ-Т, виробництва ДП "Новатор" за кошти Товариства.

Громадянин Варфоломєєв Д. Д. звернувся з цього приводу до Національного наукового центру "Інститут метрології" Міністерства Економічного розвитку і торгівлі України.

Своїм листом від 11.05.2018 №142/13-1333 Національний науковий центр "Інститут метрології" повідомив що відповідно до статті 16 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»: «Оцінка відповідності законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки вимогам технічних регламентів, ... проводиться у разі, коли це передбачено відповідними технічними регламентами.»

Додаток 4 Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою КМУ від 24 лютого 2016 р. №163, встановлює вимоги до лічильників газу, якими передбачена можливість оцінки відповідності лічильників газу за модулями В (перевірка типу) та F (відповідність типу за результатами перевірки засобів вимірювальної техніки).

Чинність сертифікату перевірки (затвердження) типу засобів вимірювальної техніки можна перевірити у реєстрі затвердження типів засобів вимірювальної техніки на сайті ДП "УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ" та на сайті ННЦ "Інститут метрології", а чинність сертифікату відповідності за модулем F – на сайті ННЦ "Інститут метрології".

Наявність сертифікату відповідності та відповідного маркування на засобах вимірювальної техніки (або на експлуатаційній документації засобу вимірювальної техніки) надає право введення в обіг засобу вимірювальної техніки на ринку України та не потребує додаткових досліджень таких засобів вимірювальної техніки.

Слід зазначити, що положення п. 1 глави 9 розділу 10 Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послугах передбачає, що Оператор ГРМ, під час введення в експлуатацію або протягом експлуатації комерційного ВОГ та його складових, у тому числі в разі позаштатної ситуації чи виникнення спірних питань щодо результатів вимірювань об'єму природного газу, мають право здійснювати з дотриманням вимог цього Кодексу перевірку комерційного ВОГ та його складових.

Зобов'язання споживачів на проведення експертизи нових лічильників газу виробництва ДП "Новатор", які ще не були встановлені раніше і не використовувалися, як засоби вимірювальної техніки, але розміщені у Реєстрі затверджених типів засобів вимірювальної техніки, може призвести до того що споживачі будуть відмовлятися від встановлення даних роторних лічильників, оскільки їх встановлення буде потребувати додаткових затрат часу на

влаштування вузла обліку газу (направлення лічильника газу на проведення експертизи, її проведення та повернення після).

Ринок роздрібною реалізації приладів обліку природного газу в Україні та безпосередньо на території Хмельницької області є висококонкурентним.

Відповідно дії Товариства, які полягають у наданні дозволу на встановлення нових роторних лічильників, зокрема виробництва ДП "Новатор", лише після проведення їхньої експертизи, можуть мати наслідки на суміжному конкурентному ринку оптової/роздрібною реалізації приладів обліку природного газу та може призвести до обмеження конкуренції між учасниками цього ринку та ущемляє права споживачів на придбання такого лічильника газу, якій відповідає за своїм типорозміром існуючому газовому обладнанню та внесений до Реєстру.

Зазначені дії ПАТ "Хмельницькгаз", які полягають у направленні на проведення експертизи нових лічильників газу окремих виробників, які ще не були встановлені раніше і не використовувалися як засоби вимірювальної техніки, але розміщені у Реєстрі затверджених типів засобів вимірювальної техніки, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що може призвести до обмеження конкуренції на ринку.

Виходячи з наведеного вище та зважаючи на те, що дії Товариства не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків суспільству, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

З метою усунення причин що сприяють здійсненню дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбачені частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що може призвести до обмеження конкуренції на ринку, публічному акціонерному товариству по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» (29019, Україна, м. Хмельницький, проспект Миру, 41, код ЄДРПОУ-05395598), припинити дії які полягають у направленні на проведення експертизи нових лічильників газу окремих виробників, які ще не були встановлені раніше і не використовувалися як засоби вимірювальної техніки, але розміщені у Реєстрі затверджених типів засобів вимірювальної техніки.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендації органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійснені заходи повідомити Відділення у місячний строк з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії
Голова відділення

В. Олуйко